

jo, at den overvejende Del af Films got Indtryk af at have passeret det samme „Samlebaand“. De mangler ganske Personlighedspreg, føles for dem er noget underligt udvisket, udflydende — hidrørende fra, at ikke en enkelt stærk Personlighed men en anonym „Organisation“ skabte dem, en Slags „Eltemaskine“ til Fremstilling af det, som Dr. phil Schyberg kalder *Brugfilms*.

I Forbindelse med René Clairs „Omvendelse“ betoner Dr. phil. Schyberg, at hvor beklageligt det end er at maatte stille Krav om Publikums-Muligheder til et Kunstværk, saa er Kravet uundgaaeligt, naar det gælder Films. Men hvad er en Film med „Publikums-Muligheder“? Finde der et Nævn, hvor Instruktør og Producent forud kan faa at vide, om den Film, de agter at optage, har „Publikums-Muligheder“? Kan Dr. phil. Schyberg give Besked derom? Jeg tror det ikke og det er godt det samme, for heldigvis hænder det en Gang imellem, at en Film, som ingen „tror paa“, gaar hen og bliver en dundrende Kasse-Sukces (Jfr. „Nanook“ og „Piger i Uniform“), hvad der stadig vil stimulere kunstnerisk indstillede Producenter til nye Forsøg. Fra den Kant kom de nye Impulser i Stumfilmens Tid.

Hvis Tonfilmen vil undgaa at stagnere, maa den inddrømme Filmens Fornyrere det samme frie Spil som i Stumfilmens Tid, men desværre gaar Tendensen i Retning af at ofre Personlighederne til Fordel for en Nivellerende henimod Gennemsnittet.

For at resumere slaar jeg fast, at Kritikerne bør bedømme Filmene ud fra — og kun ud fra — strengt kunstneriske Synspunkter uden at bekymre sig om Kasseindtægt eller Instruktørens timelige Anliggender. Hvad Filmens som Kunst vinder eller taber bør være det ene afgørende Hensyn.

Til Slutning dette:

Dr. phil Schyberg viser mig den Ære, at ofre mig nogle Bemærkninger, idet han beklager, at det ikke lykkedes mig herhjemme at forene den kunstneriske Film og Filmen med Publikums-Muligheder. Jeg maa troste ham med, at jeg ikke græder over min Skæbne. Jeg foretrækker at have været en af Erobererne fremfor at høre til de Erobrede til den Pris René Clair har betalt.

FILM OG KRITIK

I Anledning af Dr. phil. Frederik Schybergs Foredrag i Studentereforeningen

Af Filmsinstruktør Carl Th. Dreyer.

Desværre var jeg forhindret i at være til Stede ved Studentereforeningens Filmsaften, ved hvilken Dr. phil Frederik Schyberg fremsatte Anskuelse om Film og Kritik, der ikke bør staa uimodsgaet.

Til at begynde med fremholder Dr. phil. Schyberg, at Hovedformaalet med al Kritik er at opfordre til selvstændig Bedømmelse, hvorfor Kritikernes Opgave er at arbejde *kritisk* ved ud fra personlige Synspunkter at vejlede Publikum. Det lyder jo beroligende.

Men man sængstes usægtelig, da man stifter nærmere Bekendtskab med Dr. phil Schybergs „personlige Synspunkter“, der i en Sum kommer til Udtryk i følgende Bemærkninger om René Clair:

„I den fremragende „Leve Friheden“ eksperimenterede René Clair ind i Kunsten, men bort fra Publikum. I en senere Film, som aldrig blev vist i Danmark, havde han nær eksperimenteret sig helt ud af Filmsbranchen, ud i Arbejdsløsheden. Den Glæde „man følte ved hans sidste Film „Spøgelejt flytter med“, kunde man derfor kalde Glæden ved „den genvundne Instruktør“, en Instruktør genvundet for Brugfilmen.“

Hvis Dr. phil. Schyberg havde været Filmsproducent, kunde jeg have forstaaet hans Glæde, men at han som *Kritiker* kan glæde sig er mig uforstaaeligt. Thi hvad er det ret besat Dr. phil Schyberg glæder sig over andet end, at René Clair har sat sin Personlighed som Kunstner overstyr, for dette er jo den triste Kendsgerning. Af den Mand, der skabte „Millionen“ er der ikke ret meget tilbage. Selvfølgelig er det hyggeligt at vide, at René Clair slap for at blive arbejdsløs,

men for Filmen i Almindelighed vilde det have været hyggeligere, om René Clair som Kunstner var forblevet den han var. Jeg kan ikke, som Dr. phil. Schyberg føle noget harnmeligt i at se „de største filmiske Begavelse gøre kunstneriske Erobringer, og jeg synes netop det maa være Kritikens Opgave at opmuntre dem til at forblive Idealerne tro og ikke stagnere — og samtidig piske Producenterne til at ofre en Del af deres Fortjeneste fra Underholdningsfilmene paa nye kunstneriske Eksperimenter.

Er det mon overhovedet ikke Fejlen ved Filmen, at den har for faa Individualister — for faa hele Personligheder?

Dr. phil Schyberg siger med et vis Bekymring om Chaplin og om René Clair (som han var), at de begge repræsenterer „en Kunststart for sig . . . uefterlignelig af alle andre“. At kalde dem „Kunststarter for sig“ er vel bare en Omskrivning for Individualister. Men er det ikke et Gode, at de er individuelt præget, og er det ikke deres største Fordel, at de er „uefterlignelige“, at de ikke danner „Regel“ eller „Skole“? Vilde det ikke være rart, hvis der var mange flere „uefterlignelige“ Personligheder indenfor Filmen? Jeg er ikke ganske klar over, hvad Dr. phil Schyberg mener herom, for et andet Sted siger han: Film er ikke een Ting men mange Ting, og deri har han Ret. Saadan burde det i det mindste være, men Sandheden er

Fortsættes Side 12, Spalte 4.